

ISBN 978-80-557-1262-8

Ivan ŠušA

TALIANSKA LITERATÚRA V SLOVENSKOM PREKLADOVO-RECEPČNOM KONTEXTE PO ROKU 1989

umb
UNIVERZITA
MATEJA BELA
V BANSKEJ BYSTRICI

2017

Ivan ŠUŠA

**Talianska literatúra
v slovenskom
prekladovo-recepčnom
kontexte po roku 1989**

 ELIANUM

IVAN ŠUŠA

**TALIANSKA LITERATÚRA
V SLOVENSKOM PREKLADOVO-RECEPČNOM
KONTEXTE PO ROKU 1989**

Vedecká monografia

© Talianska literatúra v slovenskom prekladovo-recepčnom kontexte po roku 1989. Autor: doc. PhDr. Ivan Šuša, Ph.D.

Recenzenti: doc. PhDr. Zuzana Vargová, PhD.

Dr. Dušan Kováč-Petrovský, PhD.

Vedecká monografia je výstupom grantu VEGA 1/0551/16 *Hybridita v jazyku, texte a translácii*.

Publikácia vychádza v roku 25. výročia vzniku Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici a pri príležitosti 20. výročia odboru prekladateľstvo a tlmočníctvo a programu taliansky jazyk a kultúra na uvedenej univerzite.

Vydavateľ: Belianum. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Edícia: Filozofická fakulta

ISBN 978-80-557-1262-8

O b s a h

Úvod

1. Tematické a metodologické východiská	13
2. Preklad a recepčné prostredie po roku 1989	23
2.1 Edičná politika a inštitucionálne zázemie prekladovej produkcie vo vzťahu k slovensko-taliánskej medziliterárnej spolupráci	23
2.2 Taliánska literatúra v odideologizovanom vedeckom spracovaní po roku 1989.....	35
2.3. Recepčný aspekt taliánskej literatúry po roku 1989 v prijímajúcom prostredí vo vzťahu k tematickej a žánrovej analogickosti/diferencovanosti.....	40
3. Rok 1989 ako medzník v utváraní a v nadväzovaní na recepčnú tradíciu na osi východisková kultúra - prijímajúce prostredie	60
3.1 Reprezentatívna funkcia prekladovej literatúry. Návrat k literárnej klasike v preklade po roku 1989	60
3.2. Nadväzovanie na predrevolučnú recepčnú tradíciu prekladmi „čitateľsky osvedčených mien“ po roku 1989	68
4. Rúcanie ideologickej funkcie prekladu v slovenskom prijímajúcom prostredí po roku 1989	93
4.1 Ideologické pozadie prijímajúceho prostredia	93
4.2 Suplujúco-komplementárna funkcia prekladu (dodatočné včleňovanie ideologicky obchádzaných tém, autorov a diel z taliánskej literatúry do prijímajúceho prostredia po roku 1989)	97
5. Biele miesta taliánskej literatúry v slovenskom preklade (industriálna literatúra a avantgardno-experimentálne tendencie)	114
6. Prekladová dekáda Itala Calvina (obdobie po roku 2000)	128

7. „Postcalvinovské obdobie“ v slovenskej prekladovej produkcii – dominancia Umberta Eca a Alessandra Baricca v prekladoch do slovenčiny	140
7.1 Nástup talianskych bestsellerov a ich kultúrno-recepčný kontext v prijímajúcom prostredí	140
7.2 Vecno-informatívna funkcia prekladu versus kultúrne tenzie v slovenskom prijímajúcom prostredí	170
8. Významné prekladateľské aktivity z talianskej poézie po roku 1989	180
Záver	200
Resumé (Summary)	213
Zoznam bibliografických odkazov	222
Vecný a menný register	238
O autorovi	240

Úvod

Taliansko, najmä jeho prírodné a kresťanské motívy, boli predmetom diel viacerých slovenských autorov. Samozrejme, pred rokom 1989 z ideologických dôvodov často len v latentnej forme. Mnohí autori však cestovali na Apeninský polostrov, boli fascinovaní krásou tamjšej prírody (najmä morom), bohatou históriou či noblesnosťou kultúrnych pamiatok svetového mena.

Už v roku 1941 vyšiel s iniciatívou slovensko-talianskej spolupráce a vzájomného predstavovania oboch literatúr vtedajšiemu čitateľstvu náš básnik Ján Smrek. V Taliansku strávil dva mesiace – počas tohto pobytu sa stretol s viacerými básnikmi, o. i. aj s Giovannim Papinim. Výstupom tohto pobytu bolo monotematické číslo časopisu *Elán*, venované talianskej literatúre a kultúre a slovenských autorov, ktorí sa inšpirovali tamjším prostredím, napríklad Smrekova báseň *Roma 1941*. Rovnako celé jedno číslo ďalšieho literárno-kultúrneho časopisu – *Slovenských pohľadov* (č. 10, 1965) – bolo (tentoraz z iniciatívy Jozefa Felixy) venované talianskej literatúre a špeciálne Dantemu. Objavili sa v ňom motívy Danteho v dielach viacerých slovenských spisovateľov a básnikov – Valentín Beniak – *Pod plášťom Danteho*, Viliam Turčány – *Danteovské variácie*, Emil Boleslav Lukáč – *Danteho Ogni speranza* alebo básne s talianskymi motívmi (Valentín Beniak – *Florenca*) (porov. Kováč-Petrovský 2013, s. 20).

Mnohí autori pretavili inšpiráciu Talianskom nielen do spomínaných výberových čísel časopisov, ale aj do vlastnej knižnej tvorby. Napríklad Valentín Beniak v básnickom cykle *Fresky* z druhej zbierky *Ozveny krokov* (1931) a v tretej zbierke *Kráľovská reťaz* (1933) zúročil svoje zážitky z poznávacej cesty po Taliansku (a pridal k nim aj biblické alegórie). V básni *Adis Abeba* (zbierka *Poštový holub*) zachytil aj vtedajšiu aktuálnu spoločensko-politickú situáciu, konkrétne Mussoliniho vojenské ťaženie proti Etiópii (*Abesínsku*). Apeninský polostrov fascinoval aj „slovenského naturalistu“ Ladislava Nádášiho Jégého, konkrétne v cykle noviel *Itália* (1931). Sú v nej prítomné nielen historické motívy súvisiace s Talianskom, no nachádzajú sa v nej aj dve novely zo súčasnosti (napr. slovenský lekár, putujúci po Taliansku). Autor sa dostal do kontaktu s inonárodnými (nielen ruskou a českou, ale aj západoeurópskymi) literatúrami najmä ako študent medicíny v Prahe prostredníctvom aktivít v spolku Detvan. Zážitky z ruského a talianskeho frontu, ako aj z dvojročného pobytu v Taliansku sú viditeľné aj v tvorbe Jána Hrušovského, hlavne v zbierkach *Pompíliova*

Madona (1923), *Dolorosa a Zmok a iné poviedky* (obe 1925), spomienky z frontu priniesol v diele *Peter Pavel na prahu nového sveta*. Pavol Horov je v básnickej zbierke *Koráby z Janova* (1. vydanie – 1966, 2. rozšírené a doplnené vydanie – v roku 1975) v rovnomennej básni, ktorá zároveň ideovo-tematicky otvára túto zbierku, očarený janovskou a ligúrskou scenériou mora (šire more ako znak slobody), kapitáni „s tesnými múrmi svojho Janova, vyvádzajú nové koráby na šire oceány“, s. 11). Talianskemu prostrediu sú venované i básne *Italia mia* („uličky, čo sú také úzke, že sa cez ne túlia balkóny“, s. 94), *Dolce far niente* (Vlny nech sa vlnia, ty more, šum a do náručia stúľ ma“, s. 95) a *Arrivederci* („vypime ešte spolu pohár vína, vzdajúc hold márnوترratnej kuchyni, čo schystala nám štedrá južná klíma“, s. 97). Žáryho záujem o taliansku literatúru je zasa zjavný v jeho „rímskych básňach“ *Pečať plných amfor* (*Il sigillo delle amfore piene*) z roku 1944 a o tri roky neskôr, už v povojnovom období, v diele *Apeninský vzduch* (*L'Aria degli Apennini*), ktoré sú naviazané práve na talianske prostredie. Aj v neskoršom období, keď pôsobil ako korešpondent Československej tlačovej kancelárie v Ríme, sa inšpiroval práve Talianskom – v roku 1955 vydal prozaické dielo *Dolu na juhu* (*Giù nel Sud*), nehovoriac o jeho prekladovej tvorbe z taliančiny. Zo súčasných autorov sa výrazne Talianskom inšpirovali napríklad Peter Bilý či Ivana Dobravová.

Osobitnú kategóriu tvoria v rámci dejín literatúry predstavitelia katolíckej moderny (najmä kňazi), z ktorých mnohí v Taliansku získali azyl a angažovali sa vo viacerých náboženských a kultúrnych ustanovizniach, začali vydávať vlastné časopisy a publikovať v nich. Angažovali sa najmä v Slovenskom ústave sv. Cyrila a Metoda v Ríme.

Okrem zobrazovania motívov viažucich sa na Apeninský polostrov, sa darilo Taliansko, jeho kultúru a literatúru pretaviť prostredníctvom prekladov do slovenčiny. Iste, aj tu neraz úradoval cenzorský prístup a aj preto sme mnohé diela dodatočne včlenili do nášho recepčného kontextu až po roku 1989. Kvalitu našich prekladateľov spred roka 1989 dokumentujú aj viaceré literárne a prekladateľské ceny. Paradoxne, aj keď sa prestížna Cena Jána Hollého za umelecký preklad na Slovensku udeľuje už od roku 1967, do novembrových zmien (teda za obdobie približne troch desiatok rokov), udelili slovenským prekladateľom z talianskej literatúry len tri tieto ceny – romanistovi Jozefovi Félixovi (1971/72) za významnú dlhoročnú prekladateľskú činnosť, Blahoslavovi Hečkovovi (1976) za preklad Boccacciiovho diela *Žiaľ pani Plamienky* a Viliamovi Turčánymu (1986) za Danteho *Božskú komédiu – Raj*.

Celkovú zmenu spoločenskej situácie a tvorivej atmosféry (vrátane slobodného výberu diel na preklad) sme zaznamenali až po roku 1989. Toto obdobie zvykneme z literárno-historického hľadiska nazývať „súčasná literatúra“, resp. „obdobie súčasnej literatúry“. Tento pojem je vo väčšine literárno-vedných prác – bez ohľadu na charakter danej národnej literatúry – definovaný rozlične. Aj preto miestami nadobúda zo sémantického hľadiska vágny charakter. Je to predovšetkým kvôli nejednoznačnému časovému ohraničeniu tohto pojmu (je možné stanoviť počiatky súčasnej literatúry, no vzhľadom na stále trvajúce literárne dianie nie je možné určiť koniec); ďalej kvôli nejednoznačnému filozofickému podložíu a ideovej, svetonázorovej diferencovanosti; ako aj kvôli odlišnému spoločensko-politickému vývoju v jednotlivých krajinách, ktoré analogicky určovali aj rôzne medzníky v literárno-historickom vývoji.

Atribút „súčasný“, ako aj pomenovania „súčasná literatúra“, „súčasná próza“, „súčasná poézia“ a podobne, neznamenajú ani natoľko faktickú periodizačnú kategóriu, sú skôr len pomerne pružným, voľnejšie a nie definitívne presne ohraničeným orientačným rámcom. „Z hľadiska terminologickej presnosti, dôslednosti a periodizačnej konkrétnosti však takéto rámcovanie nevyhnutne podnecuje otázky typu: čo sem ešte patrí, a čo už nie?, odkedy sa ráta, resp. pokiaľ ešte siaha do minulosti literárna súčasnosť a podobne“ (Rédey 2007, s. 9). Rédey nevidí jednoznačný problém s tým, čo máme rozumieť pod týmto pojmom z periodizačného hľadiska, ale skôr to, čo do konkrétne vymedzeného obdobia patrí (napríklad ak si za základ tohto pojmu zoberieme súčasné literárne dianie po roku 1989) a ktorí autori, resp. diela by v celkovom prehľade nemali chýbať. Ide teda o otázku širšieho estetického prínosu daných autorov do kontextu národnej literatúry určitého obdobia, vytváranie akéhosi reprezentatívneho estetického kánonu. Tu sa posúvame do roviny literárno-kritickej. Keďže však obdobie súčasnej literatúry nemôžeme vnímať časovo a ani výrazovo osihotene, ale vo vývinovom rámci v širšej periodizačnej štruktúre, je potrebné uvažovať i o kontexte literárno-historickom. V prípade, ak za súčasnú literatúru považujeme úzko vyšpecifikované obdobie po roku 1989 – teda ako civilizačno-kultúrny a politický medzník (začiatok) – s výrazným spoločensko-kultúrnym vplyvom na vývin literatúry, môžeme hovoriť skôr o „súčasnom literárnom dianí“ (teda o stále existujúcom, aktívnom a neukončenom jave). Je logické, že uvedený rok priniesol radikálnu gnozeologickú zmenu v živote človeka, vedy a spoločnosti, odlišné potreby

a hodnoty (filozofické i literárne). Na tieto transformačné tendencie musela zareagovať aj literatúra – a to po formálnej i obsahovej stránke (vzťah výraz a význam). Po zrušení cenzúry máme na mysli i slobodne navrátené právo na experiment (a to v jazyku ako aj v kompozícii), ideologicky uvoľnenú štruktúru pre tematický a motívový plán literárneho diela zo strany autora a podobne. Negatívom sa však stalo komerčné uchopenie literárneho diania – rovnako v kontexte národnej literatúry, ako aj v kontexte prekladu. V našom ponímaní máme pod pojmom „súčasná literatúra“ na mysli literárne dianie po roku 1989 (z časového hľadiska poznačené geopolitickými zmenami, najmä pádom bipolárneho sveta), t. j. obdobie od konca deväťdesiatych rokov 20. storočia až po súčasnosť. Analogicky môžeme uvažovať o „prekladovom dianí“ – teda situácii, ktorá nastala u nás po roku 1989 v oblasti prekladu a v širšom kontexte recepčného prostredia. Tu však už nastáva špecifická situácia – do nášho prijímajúceho prostredia sa nedostávajú len diela, ktoré formuje súčasná národná (či inonárodná) literatúra, ale aj autori, ktorí sa do nášho recepčného kontextu dostávajú po dlhodobej odmlke (napríklad z ideologických dôvodov) alebo preto, lebo doteraz neboli preložené, neboli u nás poznaní a podobne.

Literárny kritik a znalec súčasnej talianskej literatúry profesor Francesco De Nicola sa pokúsil pojem súčasná literatúra naviazať priamo na historický a kultúrno-civilizačný kontext v talianskych dejinách, t. j. zdôrazňuje potrebu určiť historicko-kultúrny časový medzník vzniku tzv. súčasnej talianskej literatúry. Jeho poňatie súčasnej literatúry by sme mohli (z hľadiska časového) označiť ako široké. Ako uvádza, „nemalo by veľký zmysel začať skúmať našu literatúru od 1. januára 1900, lebo tento chronologický údaj by nemal žiadny kultúrny význam. Naopak, je správnejšie určiť presný historický okamih, ktorý by reprezentoval efektívny predel medzi predchádzajúcim a nasledujúcim obdobím; a za takýto presný historický moment nemôže byť určený iný dátum ako je rok 1861 – teda národné zjednotenie. Od tohto roku môžeme začať legitímne uvažovať o talianskom jazyku a teda aj talianskej literatúre“ (De Nicola 2006, s. 12). Ide teda jednoznačne o široký časový rozptyl počiatku a pôsobenia tzv. súčasnej literatúry s pokusom jej ohraničenia (od-do), pričom za súčasnú fázu literárneho diania považuje De Nicola obdobie, ktoré determinovala éra nových komunikačných prostriedkov (zdôrazňujeme, že ide o špecifickú charakteristiku konkrétnej, teda talianskej literatúry).

Dodajme, že v prácach viacerých autorov u nás sa stretávame s termínom „súčasná literatúra“ aj vo vzťahu k literatúre po roku 1945 (obdobie, často

nazývané povojnová literatúra, resp. literatúra po 2. svetovej vojne, literatúra po roku 1945 a podobne) – koniec fašistickej totality a s tým spojené možnosti slobodného publikovania (návraty k téme vojny, ale postupné hľadanie nových tém a obzorov). V česko-slovenskom kontexte je z tohto hľadiska výrazným medzníkom rok 1948, ktorý však napríklad nezohráva relevantnú úlohu v dejinách talianskej literatúry, ak nemáme napríklad na mysli medziliterárne vzťahy a preklad, ktoré uvedené zásahy pocítili.

Na rozdiel od slovenskej literatúry, pre ktorú rok 1989 predstavuje spoločensko-politickú, ideologickú a literárno-estetickú ruptúru s predchádzajúcim obdobím, v talianskej literatúre je prechod medzi jednotlivými dekadami (osemdesiate a deväťdesiate roky 20. storočia) pomerne lineárny – aj keď z hľadiska spoločenského, (geo)politického a literárneho, resp. literárno-recepčného predstavuje určite nový aspekt, a tým je postupné a oveľa výraznejšie spoznávanie autorov z bývalého východného bloku (prostredníctvom prekladu, vedeckých štúdií v odborných časopisoch, recenzií v tamojšej tlači pre širokú čitateľskú verejnosť a podobne).

Toto obdobie zároveň charakterizuje rozmach médií (to už „medzníkov“ naznačoval aj De Nicola), z čoho vyplýva aj blízky vzťah literatúra-film. Tento vzťah bol vytýčený už v období neorealizmu (mnohí z vtedajších autorov boli scenáristami a režisérmi, vznikali filmové spracovania predlôh literárnych diel) a podobne. Neskoršie obdobie zintenzívnilo spoluprácu literárneho prostredia a štátnej televízie *RAI*, k čomu sa viaže aj vznik druhého a tretieho kanálu tamojšej verejnoprávnej televízie. S privatizáciou mediálneho prostredia začali vzhľadom na liberalizáciu trhu a slobodné podnikateľské prostredie vznikať súkromné televízie (*Canale 5*, *Mediaset*). Tie priniesli nové žánre s jednoznačne komerčnou orientáciou na diváka, filmové a mediálne osobnosti začali okrem scenárov písať beletriu a naopak. Do centra pozornosti postavili reklamu a marketing – mnohé knihy s primárnym cieľom na propagáciu televíznych hviezd (moderátov, hercov, komiksov) a súkromných kanálov, v ktorých pracujú. Tieto tendencie sa prejavili vstupom mediálneho magnáta Silvia Berlusconiho do vrcholovej politiky a do komerčnej vydavateľskej oblasti (*Mondadori*). Obe prostredia (knižné i televízne) funkčne a kvalitne využili napríklad Andrea Camilleri (1925), autor detektívnych a historických románov (píše ich pre televíziu a vychádzajú aj knižne) a v ostatnom čase aj spisovateľ Alessandro Baricco, ktorý v roku 1994 založil *Scuola Holden* (*Storytelling and Performing Arts*), v ktorej vychováva budúcich scenáristov a spisovateľov.

Za nosnú spisovateľskú a intelektuálnu osobnosť súčasnej talianskej literatúry považujú viacerí literárni kritici Umberta Eca, aj u nás známeho z viacerých prekladov jeho románov. Ecovo *Meno ruže* (*Il nome della rosa*) vyšlo v talianskom origináli v roku 1980) bolo podľa štatistík najpredávanejším beletristickým dielom v Taliansku v rokoch 1980-1985 (v tom čase ešte u nás nebolo preložené a vydané do slovenčiny). Uvedený fakt potvrdzuje aj známy taliansky literárny kritik Franco Cordelli, ktorý považuje za umelecký zlom na začiatku osemdesiatych rokov práve vydanie Ecovho *Mena ruže*. Vníma ho ako ústup od „tragédií, smrti a politiky“ (Cordelli 2015, s. 15), ako návrat k zobrazovaniu minulosti (dokonca stredovekej) a (hoci aj fiktívnej) intelektuálnej roly autora. V súčasnosti vidí odklon od intelektuálneho spisovateľa k tzv. priemernému spisovateľovi, pričom jeho úlohou je osloviť tzv. priemerného čitateľa. Ako príklad uvádza súčasné spisovateľky Melaniu Mazzuccovú a Valériu Parrellovú. Dodajme, že taliansky literárny kritik a profesor janovskej univerzity Francesco De Nicola označuje za „dvoch najväčších talianskych spisovateľov posledných dvoch desaťročí 20. storočia“ Umberta Eca a Andreu Camilleriho (De Nicola 2006, s. 122). Mimochodom, boli to práve preklady Umberta Eca, ktoré získali po roku 1989 Cenu Jána Hollého, konkrétne Adriana Fedrenčíková za *Meno ruže* (1991) a Dagmar Sabolová za *Ostrov včerajšieho dňa* (1998). V prvom prípade išlo okrem kvality prekladateľky aj o akúsi rehabilitáciu diela tohto významného talianskeho autora, ktorý bol síce pred rokom 1989 preložený do češtiny, no kvôli ideologickému cenzorskému zásahu nebol publikovaný ako úplný text. V druhom prípade sa okrem relevantnosti autora a diela v celosvetovom meradle pridala aj mimoriadna náročnosť textu, najmä odborných termínov z oblasti lodiarstva a námorníctva, ktoré zvládla Sabolová bravúrne (napr. „*Priestor mal dvoje dverí. Z tých druhých sa vyklonil a rozoznal ako za bieleho dňa pekne uložené lanovie, rumpál, sťažne so skrútenými plachtami, niekoľko kanónov a lodnej provy*“, s. 8). Na Cenu Jána Hollého boli po roku 1989 nominované aj preklady diel ďalších súčasných autorov, ktoré budeme spomínať v našej práci, ďalší získali prémiu Literárneho fondu za umelecký preklad.

Vzhľadom na vyššie uvedený fakt, že rok 1989 nepredstavuje vo východiskovom prostredí nosný literárny predel, je logické, že po tomto roku kontinuálne pokračovali v tvorbe autori, ktorí publikovali aj predtým, postupne sa však začali objavovať osobnosti, ktoré okrem čelných mien (ako Umberto Eco či Antonio Tabucchi – dnes už obaja nežijúci) vytvárajú súčasné literárne dianie.

Typická je preň najmä pluralitosť, tematicko-motivická rozmanitosť, komercializácia trhu, spomínané prepájanie médií a ich moci (knížny trh-televízia-internet), spoločenská angažovanosť literatúry (nie však s negatívnym konotátom, ako to bolo u nás, ale v zmysle nosného kultúrno-spoločenského činiteľa) a i. Ako kriticky konštatuje taliansky literárny teoretik Nicola Gardini, „spisovateľ prestal byť intelektuálom, vodcom, človekom, ktorý myslí na spoločnosť, preto je potrebné, aby vydavatelia našli odvahu ponúknuť autorov, ktorí majú čo povedať“ (Armano 2015, s. 13). Gardini tiež zdôrazňuje mená autorov a diel, ktoré možno vnímať ako významné počiny minimálne v kontexte talianskej literatúry (Moranteovej *Storia*, *Gattopardo* od Tomasi di Lampedusa, Ecovo *Meno ruže*), z autorov *Novecenta*, ktorých považuje za kultúrny základ talianskej literatúry aj pre zahraničného čitateľa (autor žije a prednáša taliansku literatúru na oxfordskej univerzite – pozn. I. Š.) menuje najmä Itala Calvina, Piera Paola Pasoliniho, Prima Leviho a Eugenia Montaleho. Ako uvádza, z najnovšej literatúry zaujala zahraničných čitateľov (prostredníctvom prekladu) najmä Savianova *Gomora* a „teraz prišiel čas na Ferranteovú, neviem prečo, možno preto, lebo žije v Neapole“ (Armano 2015, s. 15).

V súčasnosti dominujú na talianskom knižnom trhu viacerí autori, ktorí zaznamenávajú výrazne vysoký počet predaných diel a teda komerčný úspech čitateľstva – už spomínaný Umberto Eco (1932), ďalej Alessandro Baricco (1958), Susanna Tamarová (1957), Niccolò Ammaniti (1966), Silvia Balestrová (1969), pozornosť kritiky si zasluhuje aj lingvistická originalita tvorby Alda Busiho (1948), čitateľsky populárna je románová a poviedková tvorba Stefana Benniho (1947), založená na komike, vtipných slovných hračkách a originálnych jazykových experimentoch či tvorba Michele Serru (1954). Čitateľsky populárnymi sa na tamojšom literárnom trhu stali aj Enrico Brizzi (1974), Aldo Nove (vlastným menom Antonello Satta Centanin, 1967), Tiziano Scarpa (1963), Isabella Santacroceová (1970), Giuseppe Montesano (1959), Maurizio Maggiani (1951), Melania Mazzuccová (1966), Erri De Luca (1950), Gianrico Carofiglio (1961), Maurizio De Giovanni (1958), nositeľ Ceny Európskej únie za literatúru a finalista Premio Strega, literárny kritik Emanuele Trevi (1964), z najmladšej generácie spisovateľ, herec, moderátor a scenárista Fabio Volo (vlastným menom Fabio Bonetti, 1972), nedávno „objavený“ Nicola Lagioia (1973), fyzik a spisovateľ Paolo Giordano (1982) a ďalší. Z novej generácie básnikov, ktorej intelektuálne vládol Andrea Zanzotto (1921-2011) pripomeňme aj mená Gianni D’Elia (1953), Valerio Magrelli (1957), Remo Pagnarelli (1955-1987), Beppe

Salvia (1954-1985), Antonella Aneddová (1958) a iní. Prekladateľ Stanislav Vallo v *Revue svetovej literatúry* 4/2002 v stati *Súčasní talianski básnici* označuje za relevantných poetov súčasnosti Riccarda Helda (1954), Paola Ruffiliho (1949) a Claudia Pozzaniho.

Mnohí z uvedených autorov prezentujú vo svojich dielach hybridné prelínanie žánrov a tém, nehovoriac o prienikoch na osi literatúra – kultúra – spoločnosť. Aj „typické príznaky a znaky súčasných komunikátov odzrkadľujú hybridné zmiešané vlastnosti. Ich dynamika vytvára nové identity súčasných jazykov, kultúr a komunikátov, ich autenticnosť má nové mantinely. Texty určené na transláciu alebo produkty translácie možno považovať za hybridy“ (Bohušová 2016, s. 8). Aj z tohto dôvodu sme našu tému riešili prostredníctvom grantu Vega, zameraného práve na hybriditu textov a translácie.

Záujem o charakter talianskej literatúry po roku 1989 nás podnietil skúmať ju cez prizmu vzťahu východisková kultúra - prijímajúca kultúra, pričom za nosný mediátor kontaktu medzi nimi považujeme (umelecký) preklad. V našej práci sa zameriame na recepčný aspekt prijímania talianskej literatúry po roku 1989 a poukážeme na aspekty, ktoré ovplyvňovali recepčnú tradíciu v uvedenom období, resp. či a ako prijímajúce prostredie nadviazalo na prechádzajúce obdobie, t. j. obdobie pred rokom 1989.

Autor ďakuje za recenzovanie tejto publikácie literárnej vedkyni a slovakistke doc. PhDr. Zuzane Vargovej a talianistovi Dr. Dušanovi Kováčovi-Petrovskému, PhD.

Názov: Talianska literatúra v slovenskom prekladovo-recepčnom kontexte
po roku 1989

Autor: doc. PhDr. Ivan Šuša, Ph.D.

Recenzenti: doc. PhDr. Zuzana Vargová, PhD.

Dr. Dušan Kováč-Petrovský, PhD.

Jazyková korektúra: doc. PhDr. Ivan Šuša, Ph.D.

Obálka: PhDr. Ingrid Balážová

Foto: doc. PhDr. Ivan Šuša, Ph.D. a Dr. Michele Bononi

Náklad: 100 ks

Rozsah: 242 s.

Vydanie: prvé

Formát: A5

Vydavateľ: Belianum. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Edícia: Filozofická fakulta

Rok: 2017

Tlač: EQUILIBRIA, s. r. o., Košice

ISBN 978-80-557-1262-8